

Bankzitter

Ton Lenders

Foto: Foto: Ton Lenders,
Rügen (D) - 2019

Door de bomen het bos niet meer zien

Het gaat goed met de Nederlandse en Vlaamse bossen volgens recent onderzoek naar typische bossoorten. Het bos wordt steeds ouder en daarmee soortenrijker. Dat gebeurt niet in de laatste plaats door de aandacht die er was en is voor dood hout. Door dood hout te laten liggen ontstaat er een gevarieerdere ondergroei omdat er voedingsstoffen voor bacteriën en schimmels in het bos beschikbaar blijven die door hen worden omgezet en zo zorgen voor de nodige mineralen voor hogere planten. In plaats van een aangeharkte bosbodem zien we nu weer bossen met een ontwikkelde kruid- en struiklaag en meerdere boomlagen.

Maar kunnen we hiermee ook al spreken van oud bos of oerbos? Dat hangt uiteraard helemaal van de definitie af. In Vlaanderen houdt men als referentietijdstip 1775 aan. Met die aanname bezit Vlaanderen op dit moment 16% oud bos. In Nederland is dat aandeel bij het referentiejaar 1800 minder dan 0,5%. Op zich begrijpelijk omdat het bosareaal in Nederland ongeveer 150 jaar geleden (rond 1860) zijn dieptepunt bereikte. Het laatste Nederlandse oerbos, het Beekbergerwoud in de buurt van Apeldoorn, werd in 1871 gekapt. Gek genoeg was de ligging van het meeste bos in Midden- en Noord-Limburg toen min of meer omgekeerd aan tegenwoordig. Nu vinden we de meeste bosgebieden aan de oostzijde van de Maas, toentertijd lag het meeste bos aan de

westzijde. De toenemende benutting van de gemene gronden aan de oostzijde hadden het bos daar sterk gedecimeerd.

Toch zou volgens het onderzoek met betere verbindingen tussen de huidige bosopstanden de biodiversiteit nog kunnen verbeteren. Hoewel het bosoppervlak sterk is toegenomen blijven de 'oudbossoorten' in uitbreiding achter. Minder mobiele soorten, waaronder veel planten, kunnen de oversteek maar moeilijk maken.

Het lijkt erop dat we toch een tussenstop hebben gemist en te snel enthousiast zijn geworden over het bosbeheer. Natuurlijk heeft de omvorming van naald- naar loofbos de soortenrijkdom doen toenemen, maar is de snelheid waarmee dat gebeurde niet te groot geweest? Het is leuk monitoren op kwantitatieve biodiversiteit, maar wordt de kwaliteit van de bosflora en -fauna daarbij niet vergeten? We zijn in onze drang naar meer bos waarschijnlijk de typische gidssoorten uit het oog verloren. Het onderzoek in Vlaanderen wijst uit dat de biodiversiteit, hoewel die toeneemt, in het 'oud bos' van tegenwoordig bij lange na nog niet kan tippen aan het vroegere oerbos. We hebben dus nog een kwaliteitsslag te maken die niet afhankelijk is van toevallig beschikbaar projectgeld, maar mogelijk van langjarig 'niets doen'.

Betekenis: Teveel details belemmeren het overzicht.